

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **Ing. R. M.**, zastoupený JUDr. Karlem Polákem, advokátem se sídlem Lorecká 465, Kutná Hora, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 11. 6. 2025, č. j. 52 Ad 14/2024 - 144,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce JUDr. Karlu Polákovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 18 405 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaná rozhodnutím ze dne 30. 10. 2023, č. j. X dále jen „*prvostupňové rozhodnutí o výchovném*“), zamítla žádost žalobce o zvýšení starobního důchodu o částku zvýšení za vychované dítě, jelikož žalobce nesplnil podmínky stanovené v čl. II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Rozhodnutím ze dne 6. 6. 2024, č. j. XY (dále jen „*rozhodnutí o námitkách*“; obě rozhodnutí společně také jen „*rozhodnutí o výchovném*“), žalovaná zamítla námitky žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí a toto rozhodnutí potvrdila.

[2] Proti rozhodnutí o námitkách podal žalobce žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích (dále jen „*krajský soud*“), který ji rozsudkem ze dne 11. 6. 2025, č. j. 52 Ad 14/2024 - 144, zamítl jako nedůvodnou.

[3] Krajský soud uvedl, že stěžejní podmínkou pro zvýšení starobního důchodu o výchovné je to, aby žadatel pečoval o dítě v největším rozsahu ve smyslu § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. V nynější věci žalobce žádal o zvýšení starobního důchodu o výchovné za M. M., který je synem žalobce a jeho bývalé manželky, M. M. O tom, kdo o M. M. pečoval v největším rozsahu, rozhodla Okresní správa sociálního zabezpečení Pardubice již v rozhodnutí ze dne 26. 4. 2023, č. j. 46005/037086/23/220/WM (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí o rozsahu péče*“). Dle prvostupňového rozhodnutí o rozsahu péče o M. M. v největším rozsahu pečovala jeho matka, a nikoliv žalobce. Odvolání žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí o rozsahu péče žalovaná rozhodnutím ze dne 9. 8. 2023, č. j. 46000/010473/23/010/PT (dále jen „*rozhodnutí o odvolání*“; obě rozhodnutí společně také jen „*rozhodnutí o rozsahu péče*“), zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

[4] Dále krajský soud konstatoval, že žalobce proti rozhodnutí o odvolání správní žalobu nepodal, a námitky týkající se rozsahu péče o dítě uplatnil až v nynějším v řízení o výchovném. Rozhodnutí o výchovném však vychází z dřívějších rozhodnutí o rozsahu péče, v nichž bylo o otázce rozsahu péče pravomocně rozhodnuto. S ohledem na to, že rozhodnutí o rozsahu péče nebyla zrušena, žalovaná dle krajského soudu správně vycházela ze zásady presumpce správnosti správních aktů. Rovněž krajský soud byl povinen respektovat, že o otázce rozsahu péče o dítě již bylo pravomocně rozhodnuto jiným než žalobou napadeným rozhodnutím. Žalovaná ani krajský soud se tak nemohly zabývat námitkami, dle kterých o dítě převážně pečoval žalobce.

[5] Proti rozsudku krajského soudu podává žalobce (dále jen „*stěžovatel*“) kasační stížnost, jejíž důvody podřazuje pod § 103 odst. 1 písm. b), c) a d) soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“).

[6] Stěžovatel namítá, že se krajský soud zabýval jen jeho procesním postupem, a nikoliv předmětem žaloby, přičemž pominul, že stěžovatel správní žalobu „*po ukončení odvolacího řízení*“ podal. Tuto žalobu však krajský soud usnesením ze dne 5. 12. 2023, č. j. 52 Ad 14/2023 - 21, odmítl, jelikož žalobce před jejím podáním nevyčerpal řádné opravné prostředky. V usnesení o odmítnutí žaloby krajský soud vycházel z toho, že stěžovatel žalobou napadl prvostupňové rozhodnutí o výchovném. To však dle stěžovatele ze žaloby nevyplývalo. Stěžovatel totiž ve své první žalobě uvedl, že ji podává proto, „*že se dozvěděl, že žalobu musí podat do 2 měsíců od doručení posledního rozhodnutí, které bylo vydáno ČSSZ dne 9. 8. 2023 a žalobci doručeno dne 25. 8. 2023*“ (dne 9. 8. 2023 bylo vydáno rozhodnutí o odvolání v řízení o rozsahu péče – pozn. NSS). Krajský soud se tedy námitkami proti závěru, že výchovu dítěte převážně zajišťovala jeho matka, nejprve odmítl zabývat pro jejich předčasnost (v dřívějším řízení u krajského soudu), a poté pro opožděnost (v nynějším řízení). Tím porušil právo stěžovatele na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Judikatura a odborná literatura, na kterou krajský soud v napadeném rozsudku odkazuje, není dle stěžovatele přílehlavá.

[7] Krajský soud dále pochybil, pokud se domníval, že stěžovatel nynější žalobou napadl pouze rozhodnutí o námitkách. Z obsahu žaloby vyplývá, že stěžovatel se domáhal také přezkumu prvostupňového rozhodnutí o výchovném a obou rozhodnutí o rozsahu péče. Krajský soud zřejmě vycházel jen z označení věci v záhlaví žaloby a pominul, že stěžovatel v „*meritu (potažmo petitu)*“ žaloby specifikoval všechna rozhodnutí.

pokračování

[8] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožňuje s napadeným rozsudkem a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

[9] V replice k vyjádření žalované stěžovatel rekapituluje dosavadní průběh řízení a opakuje svoji kasační argumentaci.

[10] Dříve, než mohl Nejvyšší správní soud posoudit námitky uplatněné v kasační stížnosti, musel posoudit otázku její přijatelnosti. Nejvyšší správní soud přitom vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. Přijatelnost je obecně dána v případech, k nimž se judikatura doposud nevyjádřila, v nichž existuje judikatura rozporná (nejednotná), nebo je potřeba učinit judikaturní odklon. Dále přijatelnost zakládá rovněž zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (blíže viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS, a ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021 – 28, č. 4219/2021 Sb. NSS; všechna zde citovaná rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Ani jednu z těchto situací Nejvyšší správní soud v nyní projednávané věci neshledal. Pro úplnost lze dodat, že uvedená judikatorně ustálená kritéria přijatelnosti kasační stížnosti, vycházející z citovaného usnesení č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, jsou použitelná i po novele § 104a odst. 1 s. ř. s., která s účinností od 1. 4. 2021 rozšířila okruh případů, při jejichž přezkumu zdejší soud posuzuje přijatelnost kasační stížnosti (viz výše rovněž odkazované usnesení č. j. 9 As 83/2021 – 28).

[11] Stěžovatel namítá, že žalobou napadl obě rozhodnutí o výchovném, jakož i obě rozhodnutí o rozsahu péče, avšak krajský soud podrobil přezkumu pouze rozhodnutí o námitkách (ve věci výchovného). Tímto tvrzením stěžovatel namítá, že řízení před krajským soudem trpí vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Pokud by tato námitka byla důvodná, mohlo by se jednat o tak závažnou vadu, že by představovala důvod přijatelnosti.

[12] Nejvyšší správní soud ve spise krajského soudu ověřil, že stěžovatel žalobu označil jako „*Podání návrhu na soudní přezkum extrémně genderově podjatého diskriminačního (komplexně vadného) konečného zamítavého správního rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení, ústředí v Praze č. j.: XY z 6. 6. 2024 (reálně doručeného žalobci dne 27. 6. 2024), resp. Podání žaloby na určení, že v největším rozsahu vychovával vlastní dítě (M. M., roč. 93) otec dítěte nyní starobní důchodce (R. M., roč. 58) coby navrhovatel, resp. žalobce*“ (zvýraznění doplněno – pozn. NSS). K výzvě krajského soudu stěžovatel žalobu podáním ze dne 28. 10. 2024 doplnil, přičemž v záhlaví opět jako napadené rozhodnutí označil rozhodnutí o námitkách (ve věci výchovného). Také v textu doplnění žaloby opakovaně uvedl, že žaloba směřuje proti rozhodnutí o námitkách (viz str. 5, 6, 9, 17 a 27 doplnění žaloby). V petitu se pak stěžovatel domáhal toho, aby krajský soud „*změnil v plném rozsahu zásadně nesprávný výrok výše cit. napadeného vadného konečného ROZHODNUTÍ žalovaného (ČSSZÚ) č. j.: XY z 6. 6. 2024*“ (zvýraznění doplněno – pozn. NSS), a dále aby krajský soud uložil žalované povinnost k úhradě dlužného výchovného a výchovného splatného v budoucnu.

[13] Správní soudnictví je ovládáno zásadou dispoziční, jež se výrazně projevuje zejména při podání žaloby, která je procesním úkonem určujícím, čím se má soud zabývat a o čem má rozhodovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2020,

č. j. 2 As 116/2017 - 94). Stěžovatel jak v záhlaví žaloby, tak v jejím petitu vymezil, že žalobou napadá rozhodnutí o námitkách (vydané v řízení o výchovném). Nejvyšší správní soud nepřehlédl, že stěžovatel v textu doplnění žaloby zmiňuje také prvostupňové rozhodnutí o výchovném a rozhodnutí o rozsahu péče. Z kontextu žaloby a jejího doplnění, s přihlédnutím k označení v jejím záhlaví a k jejímu petitu, však vyplývá, že za žalobou napadené rozhodnutí stěžovatel považoval pouze rozhodnutí o námitkách. V souladu s tím se také domáhal jeho zrušení (resp. změny, což však není v souladu s § 78 s. ř. s. ve „výrokových možnostech“ soudu).

[14] Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatelova podání jsou rozsáhlá a nepřehledná a stěžovatel nerozlišuje mezi řízením o rozsahu péče a řízením o výchovném. Opakovaně tato řízení směšuje a domnívá se, že všechna jím zmíněná rozhodnutí byla vydána v témže řízení, přičemž za konečné rozhodnutí ve věci považuje rozhodnutí o námitkách (vydané v řízení o výchovném). Neznalost stěžovatele však nemůže vést krajský soud k tomu, aby v rozporu s dispoziční zásadou přezkoumal také rozhodnutí, která žalobou napadena nebyla (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 2. 2006, č. j. 1 Afs 24/2005 - 70, č. 888/2006 Sb. NSS). Stěžovateli nic nebránilo nechat se v řízení zastoupit právním profesionálem. Sám však uvedl, že absolvoval právní konzultace, a proto neočekával „žádné případné komplikace z jeho právního nezastupování“ a ani ne žádal o ustanovení advokáta krajským soudem.

[15] Jádrem kasační argumentace je tvrzení, že žalovaná a krajský soud se měly v řízení o výchovném zabývat otázkou rozsahu péče, přestože o této otázce bylo pravomocně rozhodnuto již rozhodnutími o rozsahu péče. K možnosti posouzení otázky, o které již bylo pravomocně rozhodnuto jiným orgánem veřejné správy, se judikatura Nejvyššího správního soudu opakovaně vyjadřovala. Dospěla přitom k závěru, že právní řád je založen na zásadě presumpce správnosti aktů vydaných orgány veřejné správy, dle níž se má za to, že správní akt je zákonný a správný, a to až do okamžiku, kdy příslušný orgán zákonem předvídanou formou prohlásí správní akt za nezákonný a zruší jej. Po celou dobu své existence až do svého eventuálního zrušení vyvolává správní akt právní následky a zakládá práva a povinnosti. Z uvedeného vyplývá, že námitky týkající se otázky, o které již bylo v dřívějším řízení pravomocně rozhodnuto, nejsou v jiném řízení, v němž správní orgán z dřívějšího pravomocného rozhodnutí vychází, relevantní (srov. rozsudky ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 As 79/2008 - 128, č. 1815/2009 Sb. NSS, či ze dne 12. 6. 2025, č. j. 3 Afs 98/2024 - 44). Krajský soud tedy postupoval v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu.

[16] Kasační argumentace, v níž stěžovatel napadá postup žalované a dále správnost závěrů usnesení krajského soudu, kterým byla odmítnuta jeho dřívější žaloba, nesměřuje proti rozhodovacím důvodům kasační stížností napadeného rozsudku. Proto je podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřijatelná (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 9. 2009, č. j. 7 Afs 106/2009 - 77, č. 2103/2010 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud se jí tak nezabýval.

[17] Nejvyšší správní soud neshledal, že by krajský soud zatížil řízení vadou mající dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Krajský soud postupoval v souladu s příslušnou judikaturou zdejšího soudu. Současně stěžovatel nepředestřel žádnou právní otázku, jež by mohla mít obecný dopad na rozhodovací činnost krajských soudů a k níž by se měl

pokračování

Nejvyšší správní soud vyslovit za účelem sjednocování judikatury. Takovou otázku soud nedovodil ani z obsahu napadeného rozsudku či ze soudního a správního spisu.

[18] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že neshledal žádný důvod přijatelnosti kasační stížnosti, a proto ji podle § 104a odst. 1 s. ř. s. odmítl pro nepřijatelnost.

[19] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (viz usnesení ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 – 33, část III. 4.; č. 4170/2021 Sb. NSS).

[20] Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému není možné náhradu nákladů řízení přiznat s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto nepřiznal náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti žádnému z účastníků.

[21] Usnesením ze dne 13. 8. 2025, č. j. 21 Ads 151/2025 - 31, ustanovil Nejvyšší správní soud stěžovateli jako zástupce pro řízení JUDr. Karla Poláka, advokáta. Dle § 35 odst. 10 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci stěžovatele, který mu byl soudem ustanoven k ochraně jeho práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu za tři úkony právní služby, a to za první poradu s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení dne 2. 9. 2025, další poradu s klientem přesahující jednu hodinu dne 17. 9. 2025 a sepsání doplnění kasační stížnosti ze dne 17. 9. 2025 [§ 11 odst. 1 písm. b, c) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) – dále jen „advokátní tarif“] po 4 620 Kč za každý úkon právní služby, tj. celkem 13 860 Kč [§ 9 odst. 5 a § 7 bod 5 advokátního tarifu], k čemuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 450 Kč za každý úkon, tj. celkem 1 350 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Ustanovený zástupce doložil, že je plátcem DPH (§ 14a advokátního tarifu). Celková částka jeho odměny se proto zvyšuje o sazbu této daně ve výši 3 195 Kč (21 % z částky 15 210 Kč).

[22] Celkem tedy zástupci náleží odměna ve výši 18 405 Kč [13 860 Kč (tři úkony právní služby) + 1 350 Kč (náhrada hotových výdajů za tři úkony právní služby) + 3 195 Kč (DPH)]. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení. Náklady stěžovatele nese stát (§ 60 odst. 4 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. prosince 2025

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu